

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference**การผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร**
Quality Robusta Coffee Production and Extension Need of Farmers in Chumphon Provinceศุภิดา บุญนุช (Supida Boonnuch)¹ จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)² เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (Chalermsak Toomhirun)³**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตกาแฟโรบัสต้า (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญในการผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตกาแฟโรบัสต้า และ (5) ความต้องการรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟโรบัสต้า ปีการผลิต 2562 จำนวน 4,425 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามานะ ที่ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่าง 196 ราย สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรร้อยละ 51.5 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.93 ปี ประสบการณ์ในการปลูกกาแฟเฉลี่ย 12.56 ปี (2) สภาพการผลิตกาแฟพบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง เพาะต้นพันธุ์กาแฟสำหรับปลูกเอง ใช้แรงงานในครัวเรือน ใช้ปุ๋ยเคมีปรับปรุงดิน กำจัดวัชพืชด้วยการตัดหรือดายหญ้า กำจัดศัตรูพืชและโรคกาแฟด้วยสารเคมี ใช้น้ำฝนในการเพาะปลูก มีการตัดแต่งกิ่งและใส่ปุ๋ยบำรุงดิน หลังการเก็บเกี่ยว ผลิตภัณฑ์กาแฟจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางร้อยละ 49.5 (3) ปัจจัยสำคัญในการผลิตกาแฟคือการคัดเลือกต้นพันธุ์ (4) ปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตกาแฟ คือ การต่อรองหรือกำหนดราคา และ (5) เทคนิคการเพิ่มผลผลิตกาแฟโรบัสต้าเป็นประเด็นความรู้ที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด ช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการได้แก่ สื่อบุคคลจากหน่วยงานราชการ สื่อสิ่งพิมพ์จากคู่มือและแผ่นพับ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกษตรกรต้องการมากที่สุด แบ่งได้ 2 วิธี คือ การศึกษาดูงานและการบรรยาย

คำสำคัญ การผลิตกาแฟโรบัสต้า การส่งเสริมเกษตรกร จังหวัดชุมพร¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช supida.boonnuch@gmail.com² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช arkjin@hotmail.com³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

Objectives of this research were to study (1) general condition (2) Robusta coffee production condition (3) Important factors of quality Robusta coffee production (4) problems and suggestions in the production of Robusta coffee and (5) need for forms and methods to promote the production of quality Robusta coffee. The study population was 4,425 Robusta coffee farmers in the production year 2019. Determination of the sample size using Taro Yamane's formula at a tolerance of 0.07 and a simple random sampling method. The interview form was used as a research tool and analyzed the data using frequency, percentage, minimum, maximum, mean, standard deviation, and ranking. The results of the study showed that (1) 51.5 % of farmers were male with the average age of 49.93 years and finished primary school. They had average experience in coffee production at 12.56 years. (2) The coffee production conditions were as follows: farmers have their own farmland, breeding their own coffee, use household labor, using chemical fertilizers to improve soil, remove weeds by cutting, eliminate pests and coffee disease with chemicals, use rainwater for cultivation, pruning and fertilizing after harvest, coffee products sold to middlemen 49.5% of total sales. (3) An important factor of coffee production was the selection of seedlings. (4) The major problem that affects production was the bargaining or custom pricing. Finally, (5) Techniques to increase the yield of Robusta coffee are the knowledge that farmers need the most. The channels to promote learning that farmers were needed the most include: personal media channels from government agencies, media channels from manuals and brochures, and electronic media channels from the Internet. In addition, the methods of promoting learning that farmers need the most can be divided 2 methods: field trip and lecture.

Keywords: Robusta coffee production, Agricultural extension needs, Chumphon Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

สถานการณ์การผลิตกาแฟของโลกในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2553 - 2562) พบว่า มีอัตราการเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยกาแฟโรบัสต้ามีการเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 33.3 สวนทางกับความต้องการบริโภคกาแฟที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (วรวิทย์นันท์ ชุมประเสริฐ และคณะ, 2563) การบริโภคกาแฟ เดิบโตขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.1 ต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับอุตสาหกรรมกาแฟไทยที่มีแนวโน้มเติบโตไปในทิศทางเดียวกัน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2558 - 2562 ปริมาณความต้องการใช้เมล็ดกาแฟของประเทศไทยเฉลี่ยอยู่ที่ 78,953 ตันต่อปี แต่ประเทศไทยสามารถผลิตเมล็ดกาแฟดิบได้เฉลี่ยอยู่ที่ 26,162 ตันต่อปี ทำให้ผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภค (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2563) ทั้งนี้ ประเทศไทยมีการเพาะปลูกกาแฟอยู่ 2 สายพันธุ์ ได้แก่ สายพันธุ์โรบัสต้า และสายพันธุ์อาราบิก้า ระหว่างปี พ.ศ. 2560 - 2562 มีเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมดเฉลี่ยอยู่ที่ 246,972 ไร่ โดยสายพันธุ์โรบัสต้ามีเนื้อที่การเพาะปลูกเฉลี่ยอยู่ที่ 171,941 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69.6 ของการเพาะปลูกกาแฟทั้งประเทศ ซึ่งแหล่งปลูกที่สำคัญอยู่ทางภาคใต้ของประเทศ ได้แก่ จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง ในขณะที่สายพันธุ์อาราบิก้ามีเนื้อที่การเพาะปลูกเฉลี่ยอยู่ที่ 75,031 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.4 ของการเพาะปลูกกาแฟทั้งประเทศ โดยแหล่งปลูกที่สำคัญอยู่ในภาคเหนือของประเทศ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2563)

จังหวัดชุมพรถือเป็นหนึ่งในแหล่งเพาะปลูกกาแฟแหล่งใหญ่ของประเทศไทย คิดเป็นพื้นที่เพาะปลูก 129,829 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 69 ของพื้นที่ปลูกในภาคใต้ โดยแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอท่าแซะ อำเภอหลังสวน และอำเภอสวี ซึ่งอำเภอท่าแซะมีการเพาะปลูกกาแฟสายพันธุ์โรบัสต้ามากที่สุด (สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร, 2562) โดยกาแฟสายพันธุ์โรบัสต่ายังให้ผลผลิตเมล็ดกาแฟมากและผลของกาแฟยังสุกเร็วกว่าเมื่อเทียบกับกาแฟสายพันธุ์อาราบิก้า ส่วนคุณภาพเมื่อเปรียบเทียบกับกาแฟอาราบิก้าแล้วเป็นกาแฟที่มีกลิ่นหอมฉุน (Hard coffee) และรสชาติที่ออกขมเป็นส่วนที่คนไทยนิยมชงดื่มในร้านกาแฟเพราะรสชาติที่คุ้นเคยแบบกาแฟโบราณโดยการผสมนมข้นหวานและน้ำตาล และยังมีราคาถูก (พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์ และคณะ, 2558) นอกจากนี้สายพันธุ์กาแฟโรบัสต้าที่มีการแนะนำให้ปลูก ได้แก่ พันธุ์ชุมพร 2 ชุมพร 84-4 และ ชุมพร 84-5 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ และได้รับการคัดเลือกที่ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพรว่าเป็นสายพันธุ์กาแฟที่ให้ผลผลิตสูงและเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ (บุญพา ชูหอม และ ชนินทร์ ศิริขันตยกุล, 2559)

แม้ว่าจังหวัดชุมพรจะเป็นแหล่งพื้นที่เพาะปลูกกาแฟสายพันธุ์โรบัสต้าที่สำคัญของประเทศ แต่ยังคงพบว่ามีเกษตรกรมักประสบปัญหาด้านต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ย และการจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตกาแฟ (ณัฐธิดา สุขเสวียด และคณะ, 2556) ทำให้ทั้งคุณภาพและปริมาณผลผลิตกาแฟลดลง การศึกษาวิจัยสภาพการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร จะทำให้ทราบถึงสภาพการผลิตกาแฟโรบัสต้า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าและความต้องการการส่งเสริมการผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร เพื่อจะได้หาแนวทางในการพัฒนา และการส่งเสริมการปลูกกาแฟโรบัสต้าคุณภาพให้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร และเพื่อให้การส่งเสริมของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร

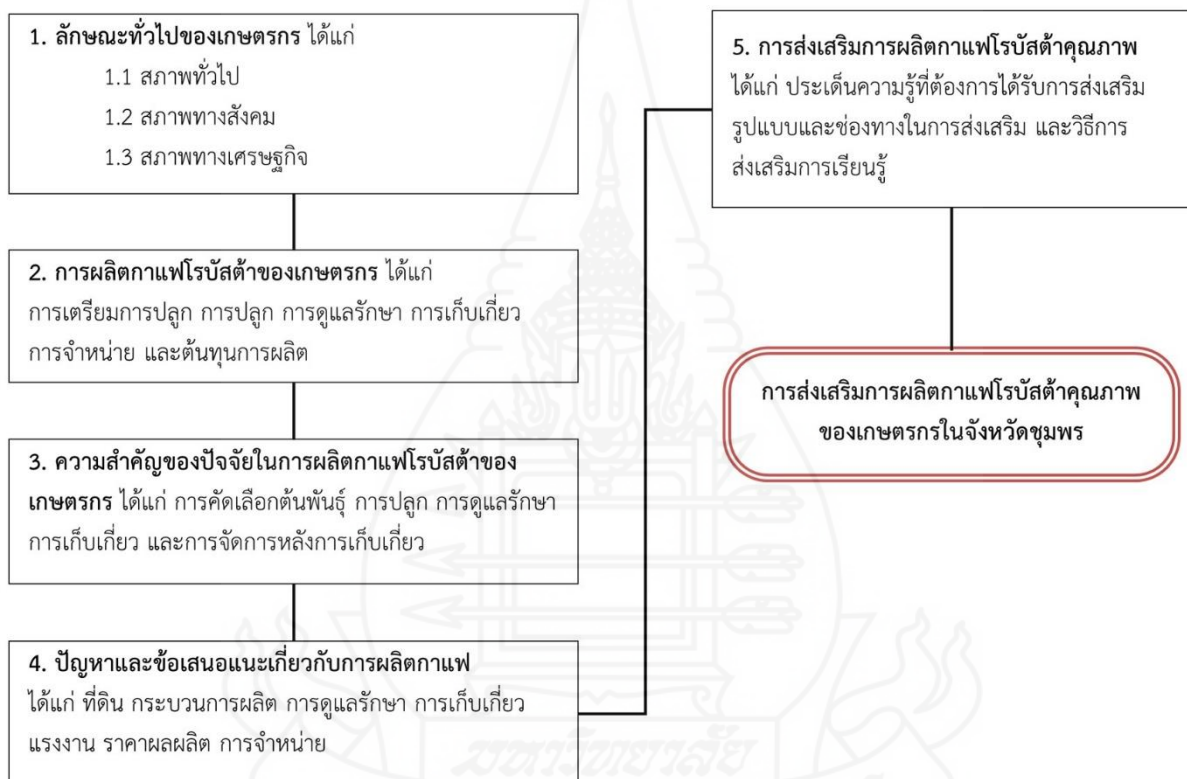

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญในการผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพ
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟโรบัสต้าที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร ปีการผลิต 2562 จำนวน 4,425 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.07 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 ราย สุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่ 1) ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร 2) สภาพการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร 3) ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อความสำคัญของปัจจัยในการผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร และ 5) ความต้องการรูปแบบและวิธีการส่งเสริมการผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยการหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับ โดยใช้เกณฑ์คะแนนน้ำหนัเฉลี่ย $1.00 - 1.80 =$ น้อยที่สุด $1.81 - 2.60 =$ น้อย $2.61 - 3.40 =$ ปานกลาง $3.41 - 4.20 =$ มาก และ $4.21 - 5.00 =$ มากที่สุด และวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมจากผลการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. **ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 51.5 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.93 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกกาแฟเฉลี่ย 12.56 ปี เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และมีรายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตรเฉลี่ย 217,685.71 บาทต่อปี

2. **สภาพการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง พื้นที่การเกษตรเฉลี่ยอยู่ที่ 15.57 ไร่ โดยเป็นพื้นที่เพาะปลูกกาแฟเฉลี่ยอยู่ที่ 7.67 ไร่ ร้อยละ 49.8 ของต้นกล้าพันธุ์ทั้งหมดที่ใช้ในการเพาะปลูก เป็นการเพาะพันธุ์ของเกษตรกรเอง และใช้ต้นกล้ากาแฟ 177 ต้นต่อการเพาะปลูก 1 ไร่ (ซึ่งมีระยะห่างระหว่างต้นอยู่ที่ 3×3 เมตร) ส่วนแรงงานที่ใช้ในภาคการเกษตรเป็นแรงงานในครัวเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.3 ของการใช้แรงงานทั้งหมด เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้ปุ๋ยหรือวัตถุบำรุงดินเพื่อบำรุงต้นกาแฟ โดยเป็นปุ๋ยเคมีสูงถึงร้อยละ 88.0 ของเกษตรกรที่มีการใช้ปุ๋ยหรือวัตถุบำรุงดินเพื่อบำรุงต้นกาแฟ สำหรับการกำจัดวัชพืชใช้การตัดหรือดายหญ้า ร้อยละ 94.3 การกำจัดศัตรูพืช แมลง เชื้อราหรือโรคกาแฟ ใช้สารเคมีมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 59.8 ในส่วนของการให้น้ำต้นกาแฟ เกษตรกรพึ่งพาน้ำฝนตามฤดูกาลอยู่ที่ร้อยละ 51.5 ของเกษตรกรทั้งหมด ขณะที่ร้อยละ 54.7 มีการใช้ระบบการให้น้ำแบบสปริงเกอร์ควบคู่กับพึ่งพาน้ำฝนตามฤดูกาล การดูแลต้นกาแฟหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรนิยมใช้กันมากสูงถึงร้อยละ 86.5 ได้แก่ การใส่ปุ๋ยหรือวัตถุบำรุงดินและตัดแต่งกิ่ง ในปี พ.ศ. 2562 การจำหน่ายผลผลิตกาแฟ เกษตรกรจำหน่ายกาแฟผลสุกเฉลี่ยอยู่ที่ 29.39 บาทต่อกิโลกรัม ขณะที่ราคาขายสารกาแฟเฉลี่ยอยู่ที่ 71.22 บาทต่อกิโลกรัม สำหรับช่องทางการจำหน่ายผลผลิตกาแฟเป็นการจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.5 และสุดท้ายต้นทุนการปลูกกาแฟโรบัสต้าต่อไร่ในปี พ.ศ. 2562 พบว่า มีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 3,806.62 บาท โดยเป็นค่าปุ๋ยและวัสดุบำรุงดินมากที่สุด 819.96 บาทต่อไร่

3. **ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพของเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าความสำคัญของปัจจัยในการผลิตกาแฟโรบัสต้าระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการคัดเลือกต้นพันธุ์ รองลงมาระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านการฟื้นฟูต้นหลังการเก็บเกี่ยว และปัจจัยด้านการใส่ปุ๋ย ระดับปานกลาง ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดการเก็บเกี่ยว ด้านการตัดแต่งกิ่ง ด้านการตัดพินต้น ด้านวิธีการปลูก ด้านการกำจัดวัชพืช ด้านการให้น้ำ ด้านวิธีการเตรียมหลุม และด้านการป้องกันและกำจัดโรคพืช รายละเอียดตารางที่ 1

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นต่อความสำคัญของปัจจัยในการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร (n=196)

ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกาแฟโรบัสต้า	ระดับความสำคัญ			
	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ลำดับ
1. การคัดเลือกต้นพันธุ์	4.23	0.913	มากที่สุด	1
2. การปลูก				
2.1 วิธีการเตรียมหลุม	3.03	0.989	ปานกลาง	10
2.2 วิธีการปลูก	3.19	1.053	ปานกลาง	6
3. การดูแลรักษา				
3.1 การให้น้ำ	3.04	1.213	ปานกลาง	9
3.2 การใส่ปุ๋ย	3.74	1.006	มาก	3
3.3 การตัดแต่งกิ่ง	3.25	1.004	ปานกลาง	5
3.4 การตัดพุ่มต้น	3.19	0.977	ปานกลาง	6
3.5 การกำจัดวัชพืช	3.07	0.956	ปานกลาง	8
3.6 การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	2.75	1.111	ปานกลาง	12
3.7 การป้องกันและกำจัดโรคพืช	2.81	1.044	ปานกลาง	11
4. การจัดการเก็บเกี่ยว	3.39	0.800	ปานกลาง	4
5. การฟื้นฟูต้นหลังการเก็บเกี่ยว	3.77	0.787	มาก	2

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรระบุว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาในระดับปานกลาง 5 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการต่อราคาหรือกำหนดราคา ปัญหาด้านความรู้กระบวนการดูแลรักษา การลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิต ปัญหาด้านพื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ปัญหาด้านความรู้การดูแลหลังการเก็บเกี่ยว และปัญหาด้านความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าในระดับน้อยอยู่ที่ 6 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านแรงงานในการเก็บเกี่ยว ปัญหาของโรคและแมลงศัตรูพืช ปัญหาด้านพันธุ์กาแฟไม่ต้านทานโรคและให้ผลผลิตต่ำ ปัญหาด้านความรู้การเตรียมพื้นที่ การปรับปรุงบำรุงดิน และการจัดการน้ำ ปัญหาด้านเครื่องจักรกลในการแปรรูปกาแฟ และปัญหาด้านระยะทางห่างไกลมีความลำบากในการขนส่งและจำหน่าย รายละเอียดปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าตามตารางที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 ระดับปัญหาที่เกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร (n=196)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา			
	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ลำดับ
1. ปัญหาด้านพื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ (n=108)	2.94	1.631	ปานกลาง	3
2. การคัดเลือกต้นพันธุ์				
2.1 ปัญหาด้านพันธุ์กาแฟไม่ต้านทานโรคและให้ผลผลิตต่ำ (n=163)	2.53	1.268	น้อย	8
3. การปลูก				
3.1 ปัญหาด้านความรู้การเตรียมพื้นที่ การปรับปรุงบำรุงดินและการจัดการน้ำ (n=159)	2.53	1.048	น้อย	9
4. การดูแลรักษา				
4.1 ปัญหาด้านความรู้กระบวนการดูแลรักษา การลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิต (n=170)	3.26	1.159	ปานกลาง	2
4.2 ปัญหาของโรคและแมลงศัตรูพืช (n=169)	2.58	1.203	น้อย	7
5. การจัดการเก็บเกี่ยว				
5.1 ปัญหาด้านแรงงานในการเก็บเกี่ยว (n=166)	2.60	1.056	น้อย	6
6. การฟื้นฟูต้นหลังการเก็บเกี่ยว				
6.1 ปัญหาด้านความรู้การดูแลหลังการเก็บเกี่ยว (n=143)	2.69	1.037	ปานกลาง	4
7. การแปรรูปกาแฟ				
7.1 ปัญหาด้านความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ (n=164)	2.64	1.073	ปานกลาง	5
7.2 ปัญหาด้านเครื่องจักรกลในการแปรรูปกาแฟ (n=170)	2.52	1.288	น้อย	10
8. ราคาผลผลิต				
8.1 ปัญหาด้านการต่อราคาหรือกำหนดราคา (n=173)	3.40	1.328	ปานกลาง	1
9. ปัญหาด้านระยะทางห่างไกลมีความลำบากในการขนส่งและจำหน่าย (n=150)	2.36	1.076	น้อย	11
เฉลี่ยรวม	2.73	1.197	ปานกลาง	

5. ความต้องการความรู้ รูปแบบ และวิธีการส่งเสริมการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร พบว่า

5.1 ระดับความรู้ที่เกษตรกรต้องการได้รับการส่งเสริม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีประเด็นที่ต้องการได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าในระดับมาก จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านเทคนิคการเพิ่มผลผลิตกาแฟโรบัสต้า ด้านการอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกาแฟ และด้านการจัดการในแปลงปลูกหลังการเก็บเกี่ยว รองลงมาเกษตรกรต้องการได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นด้านการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ด้านการแปรรูป ด้านการเตรียมการก่อนปลูก เช่น การเตรียม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

พันธุ์ การเตรียมดิน วิธีการปลูก ด้านเทคนิคการจัดการน้ำ การใส่ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่ง และด้านการเก็บรักษาและการขนย้าย
รายละเอียดระดับความรู้ที่ต้องการได้รับการส่งเสริมตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความรู้ที่ต้องการได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร (n=196)

ประเด็นความรู้ด้านการส่งเสริม	ระดับความรู้ที่ต้องการได้รับการส่งเสริม			
	ค่าเฉลี่ย	SD.	แปลผล	ลำดับ
1. การเตรียมการก่อนปลูก	3.12	1.229	ปานกลาง	7
2. เทคนิคการจัดการน้ำ การใส่ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่ง	3.08	1.044	ปานกลาง	8
3. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	3.29	1.114	ปานกลาง	4
4. การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	3.23	1.174	ปานกลาง	5
5. การจัดการในแปลงปลูกหลังการเก็บเกี่ยว	3.41	1.251	มาก	3
6. เทคนิคการเพิ่มผลผลิตกาแฟโรบัสต้า	3.73	1.187	มาก	1
7. การเก็บรักษาและการขนย้าย	2.81	1.233	ปานกลาง	9
8. การแปรรูป	3.17	1.253	ปานกลาง	6
9. การอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกาแฟ	3.65	1.019	มาก	2
เฉลี่ยรวม	3.28	1.167	ปานกลาง	

5.2 ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็น

5.2.1 ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้พบว่า ภาพรวมเกษตรกรต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้จากสื่อบุคคลในระดับมาก ได้แก่ หน่วยงานราชการ ต้องการช่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ ในภาพรวมระดับปานกลาง ได้แก่ แผ่นพับ คู่มือ ไปสเตอร์ และต้องการช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ด้านอินเทอร์เน็ตระดับมาก ด้านโทรทัศน์ วิทยุทัศน์ และวิทยุระดับปานกลาง

5.2.2 ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการการส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบของการศึกษาดูงาน และการบรรยาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และต้องการการส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบของการสาธิต และการฝึกปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร ด้านข้อมูลส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

ด้านข้อมูลส่วนบุคคล เกษตรกรร้อยละ 51.5 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49.93 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของเดชจรัส ยังพลขันธ์ (2562, น. 48) ที่ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการตัดพื้นต้นกาแฟของเกษตรกร อำเภอกำแพง จังหวัดชุมพร พบเป็นเพศชายร้อยละ 54.5 มีอายุเฉลี่ย 50.07 ปี และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนของประสบการณ์ในการปลูกกาแฟ พบว่า เฉลี่ยอยู่ที่ 12.56 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของนรินทร์ โพธิ์ศรี และคณะ (2561,

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

น. 43 - 52) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร ตำบลลือบ่อ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดชุมพร อธิบายว่าเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟโรบัสต้าในตำบลลือบ่อ อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดชุมพร มีประสบการณ์ปลูกกาแฟเฉลี่ยอยู่ที่ 20.74 ปี ด้านสังคมพบว่า เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส) สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐมา สุขเสวียด และคณะ (2556, น. 5) ที่ศึกษาการผลิตและการตลาดกาแฟของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในจังหวัดชุมพร ร้อยละ 40.0 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคาร ธ.ก.ส. ด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการทำอาชีพในภาคการเกษตรเฉลี่ย 217,685.71 บาทต่อปี ซึ่งต่างกับงานวิจัยของเอกราช บุญล้อมรักษ์ (2557, น. 49) ที่อธิบายว่า เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในตำบลป่าแป๋ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 53,420.64 บาท เนื่องจากปัญหาด้านปัจจัยในการผลิต ได้แก่ 1) ขาดแคลนต้นพันธุ์กาแฟที่มีคุณภาพ 2) สารเคมี ปุ๋ยเคมี มีราคาสูง และ 3) มีการระบาดของโรค และแมลงศัตรูพืช

2. สภาพการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร

ผลการวิจัยส่วนนี้ทำให้ทราบถึงภาพรวมการเพาะปลูกกาแฟโรบัสต้าในปี พ.ศ. 2562 ของจังหวัดชุมพร โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่เพาะปลูกของตนเองเฉลี่ยอยู่ที่ 7.67 ไร่ แต่ในปี พ.ศ. 2556 ยังมีพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ยถึง 11.72 ไร่ (ณัฐมา สุขเสวียด และคณะ, 2556, น.4) จึงทำให้ทราบว่าพื้นที่เพาะปลูกมีการลดลงถึงร้อยละ 34.56 สอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2564) ที่พบว่าพื้นที่เพาะปลูกกาแฟโรบัสต้าในจังหวัดชุมพรยังมีการลดลงอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 8.71 สำหรับต้นพันธุ์กาแฟเกษตรกรส่วนใหญ่จะทำการขยายต้นพันธุ์ด้วยตนเอง ส่วนระยะเพาะปลูกต้นพันธุ์ที่เหมาะสมกับ คือ 3 x 3 เมตร สอดคล้องกับข้อมูลของกรมวิชาการเกษตร (2557: 24-25) ที่กล่าวว่าระยะเพาะปลูกแบบ 3 x 3 เมตร เป็นระยะมาตรฐานที่ปลูกต้นพันธุ์ได้ 177 ต้นต่อไร่ และยังง่ายต่อการบริหารจัดการในแปลง ในส่วนของการปรับปรุงรักษาดันกาแฟ เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้การใส่ปุ๋ยเคมีเพื่อบำรุงดินร่วมกับการตัดหรือตายหญ้าเพื่อกำจัดวัชพืช ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุตารินทร์ รอดมณี และคณะ (2558, น. 113) ที่ศึกษากระบวนการปลูกกาแฟ การแปรรูปกาแฟ และการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกาแฟถ้ำสิงห์ จังหวัดชุมพร พบว่าเกษตรกรจากวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกาแฟบ้านถ้ำสิงห์ จังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่กำจัดวัชพืชโดยใช้ จอบ เสียม และเครื่องตัดหญ้า ส่วนการกำจัดศัตรูพืชใช้สารเคมีมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 59.8 สำหรับการให้น้ำกับต้นกาแฟเกษตรกรส่วนใหญ่พึ่งพาน้ำฝนตามฤดูกาล โดยจังหวัดชุมพรมีฝนตกชุกเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 1,876.3 มิลลิเมตร มีฝนตกถึงประมาณ 166 วันต่อปี ซึ่งเดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนพฤศจิกายน มีฝนเฉลี่ยประมาณ 334.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 15 วัน (ปรเมศร์ อมาตยกุล และ เทวินทร์ โจมทา, 2560 : น. 5) ในปี พ.ศ. 2562 เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตกาแฟให้พ่อค้าคนกลางถึงร้อยละ 49.5 ซึ่งพ่อค้าคนกลางสามารถเข้าไปรับซื้อได้ถึงที่ ทำให้เกษตรกรประหยัดและลดต้นทุนที่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการนำกาแฟไปจำหน่ายยังสหกรณ์ (เชาวนวิศ หอมขุ่ม, 2553: 79-84) และสุดท้ายเกษตรกรส่วนใหญ่มีต้นทุนการเพาะปลูกในค่าปุ๋ยและวัสดุบำรุงดินมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐมา สุขเสวียด และคณะ (2556, น. 4) ที่พบว่า ในปี พ.ศ. 2556 เกษตรกรในจังหวัดชุมพรมีค่าปุ๋ยเป็นต้นทุนที่ใช้ในการปลูกกาแฟสูงที่สุดถึง 16,203.37 บาทต่อไร่

3. ความสำคัญของปัจจัยในการผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟโรบัสต้าในจังหวัดชุมพรเห็นว่าปัจจัยที่มีความสำคัญระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการคัดเลือกต้นพันธุ์กาแฟ เนื่องจากต้นพันธุ์กาแฟที่ดีจะให้ผลผลิตสูง และต้านทานโรคพืชและศัตรูพืชได้ โดยการขยายพันธุ์กาแฟ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ที่มีการกระทำกันในปัจจุบันคือการเพาะเมล็ด (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์กรมมหาชน), 2564) ทั้งนี้ ผลกาแฟโรบัสต้าที่จะนำมาใช้เพาะต้นพันธุ์ยังมีความไม่คงที่ จึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อประกอบการพิจารณาคัดเลือกต้นพันธุ์ไว้ดังนี้ 1) ให้ผลผลิตสูง 2) ผลสุกพร้อมกัน 3) รสชาติดี 4) ข้อสั้นและปริมาณผลผลิตต่อช่อมาก 5) ระบบรากลึก 6) ต้านทานโรคราสนิมและมอดเจาะผลกาแฟ 7) ทนแล้ง 8) ลำต้นตรงกิ่งแผ่ออกด้านข้าง และ 9) ติดผลสม่ำเสมอทุกปี (ธัญญา ถาวรรัตน์, 2548 : น. 16 -17)

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟโรบัสต้าในจังหวัดชุมพร ให้ความสำคัญกับปัญหาที่ด้านการต่อราคาหรือกำหนดราคามากที่สุด สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกษตรกรไม่สามารถที่จะกำหนดราคาขายเองได้ เนื่องจาก 1) ราคาการขายเมล็ดกาแฟยังต้องอิงกับราคาตลาดโลก (ราคาเมล็ดกาแฟโรบัสตาตลาดลอนดอน) (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2563 : น. 26 -27) และ 2) ประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตกาแฟที่สูง จึงส่งผลต่อการแข่งราคาด้านราคาของประเทศที่มีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำ เช่น ประเทศอินโดนีเซีย หลายประเทศในอเมริกากลาง และแอฟริกา (ดมิสา กลั่นหุ่น, 2563 : น. 32) ดังนั้นการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟโรบัสต้าในจังหวัดชุมพรเห็นความสำคัญของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกาแฟ (GAP) สามารถสร้างกลไกส่วนหนึ่งของการกำหนดราคาขายด้วยตัวเกษตรกรเอง ซึ่ง GAP กาแฟ จะเป็นหนทางสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และการพัฒนาเมล็ดกาแฟให้มีคุณภาพดีไปสู่มาตรฐานสากล

5. ความต้องการความรู้ รูปแบบ และวิธีการส่งเสริมการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร

5.1 ความรู้ที่ต้องการของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟโรบัสต้าส่วนใหญ่ในจังหวัดชุมพร ต้องการได้รับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการผลิตกาแฟโรบัสต้า 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ด้านเทคนิคการเพิ่มผลผลิตกาแฟโรบัสต้า (2) ด้านการอบรมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกาแฟ และ (3) ด้านการจัดการในแปลงปลูกหลังการเก็บเกี่ยว

5.2 ความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรต้องการช่องทางการส่งเสริมการเรียนรู้จากสื่อบุคคลระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ เป็นช่องทางการสื่อสารที่เกษตรกรสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง เป็นการสื่อสารที่มีการปฏิสัมพันธ์ได้ทันที สามารถพูดคุย แลกเปลี่ยน ซักถามได้ โดยบุญธรรม จิตตอนันต์ (2544 : น. 304) ได้อธิบายไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาการเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ และจิตวิทยาสำหรับการเกษตร หน่วยที่ 8-15 ว่าสื่อบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อเกษตรกร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีวิธีการติดต่อที่หลากหลาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่มาพบเกษตรกรที่บ้านพักหรือที่พื้นที่การเกษตร เกษตรกรมาพบเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน การติดต่อทางจดหมายหรือโทรศัพท์ ฯลฯ รองลงมาคือช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต ในระดับมาก ซึ่งในปัจจุบันการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นไปได้ง่ายผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถใช้สื่ออินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในชีวิตประจำวัน ในการค้นหาข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ด้วยตนเองหรือให้คนในครอบครัวช่วยค้นหา ทั้งนี้โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟนสามารถเพิ่มช่องทางการค้นหาข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรได้รวดเร็วและทันสมัยผ่านโมบายแอปพลิเคชัน (Mobile Application) ซึ่งเกษตรกรและประชาชนทั่วไปสามารถสืบค้นข้อมูลด้านการเกษตรตลอดจนเข้าถึงระบบการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พัฒนาโมบายแอปพลิเคชันที่มีชื่อว่า DOAE Smart Check Plus เพื่อให้เกษตรกรใช้ตรวจสอบสถานะและติดตามผลการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และการเข้าร่วมมาตรการช่วยเหลือตามนโยบายของรัฐ (บุหลัน กุลวิจิตร, 2560 : น. 2,452) และสุดท้ายการเรียนรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

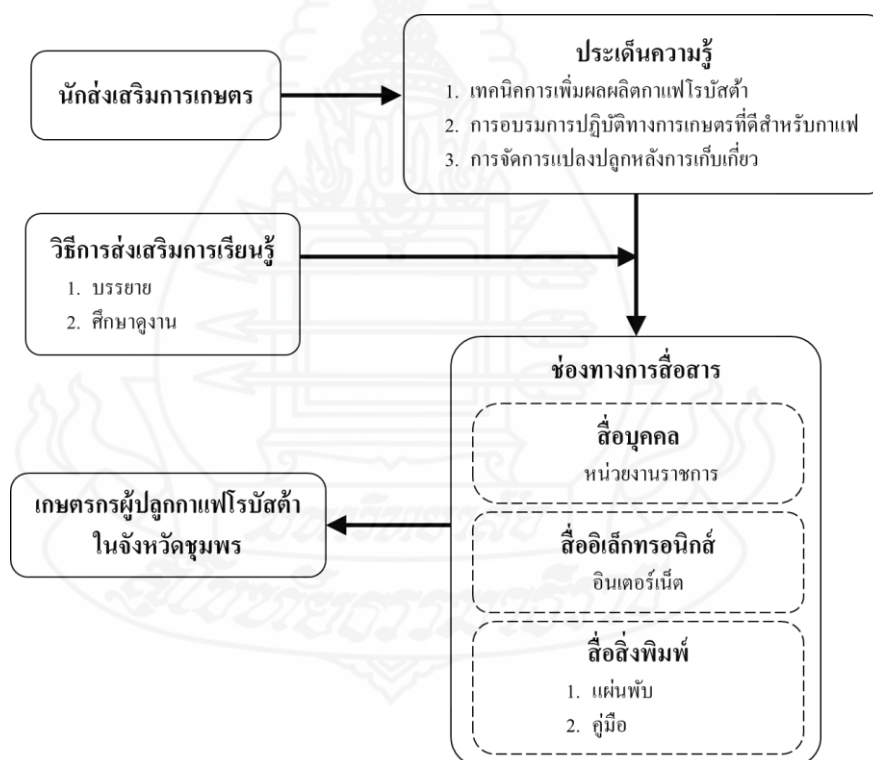

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ได้แก่ คู่มือ แผ่นพับ โปสเตอร์ สื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งการรับรู้ข่าวสารการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สอดคล้องกับเบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และ บำเพ็ญ เขียวหวาน (2558, น.52) ศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกร พบว่าการรับรู้ข่าวสารการเกษตรผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ยังคงมีบทบาทสำคัญในการสร้างการรับรู้ เรียนรู้ของเกษตรกร เนื่องจากสามารถเข้าถึงได้ง่ายและต้นทุนไม่สูงมากนัก

5.3 วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรต้องการเรียนรู้แบบการศึกษาดูงาน และบรรยาย ในระดับมาก ส่วนการสาธิตและการฝึกปฏิบัติต้องการในระดับปานกลาง สอดคล้องกับวาสนา แก้วใหญ่ (2562, น.81) ศึกษา แนวทางการส่งเสริมการผลิตสับปะรดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าเกษตรกร ต้องการเรียนรู้แบบทัศนศึกษาและบรรยายในระดับมาก ส่วนการสาธิตกับการฝึกปฏิบัติต้องการในระดับปานกลาง โดยมี รายละเอียดแนวทางการส่งเสริมการผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพในจังหวัดชุมพร ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการผลิตกาแฟโรบัสต้าคุณภาพในจังหวัดชุมพร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรนำองค์ความรู้ที่เกษตรกรต้องการในการผลิตกาแฟโรบัสต้าไปถ่ายทอดอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาความรู้ของเจ้าหน้าที่ให้ทันต่อความต้องการของเกษตรกร

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ เพื่อสามารถร่วมกันวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด สามารถจำหน่ายกาแฟในราคาที่ต้องรองกับพ่อค้าคนกลางได้

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปปรับใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อวางแผนในการพัฒนาเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟโรบัสต้าให้ดียิ่งขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตกาแฟ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ และสร้างแรงจูงใจในการปลูกกาแฟเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2563). สินค้ากาแฟและผลิตภัณฑ์กาแฟ. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2564, จาก

<https://api.dtn.go.th/files/v3/5e8712f2ef4140204c3022ce/download>

กรมวิชาการเกษตร. (2557). การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). ทะเบียนเกษตรกรจังหวัดชุมพร. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2562, จาก

<http://farmer.doe.go.th/index/index>

เขาวนัศ หอมชุม. (2553). โครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่ากาแฟชุมพร. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ณัฐกานต์ ปินทุภาค และ พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์. (2560). รูปแบบและกระบวนการส่งเสริมการปลูกกาแฟอาราบิก้าในพื้นที่

โครงการหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง. *แก่นเกษตร*, 45 (ฉบับพิเศษ 1), 521-526.

ณัฏฐิมา สุขเสวียด พรชุลย์ นิลวิเศษ และสุนันท์ สีสั่งข์. (2556). การผลิตและการตลาดกาแฟของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร. ใน *การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มคอ. ครั้งที่ 3* (น. 1-9). นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ตมิสา กลั่นหุ่น. (2563). กลไกการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของกาแฟไทยสู่ตลาดโลกจากตรารับรองคุณภาพ

Fairtrade กรณีศึกษา : กาแฟดอยช้าง. (สารนิพนธ์วิทยาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

เดชจรัส ยังพลขันธ. (2562). การยอมรับเทคโนโลยีการตัดพื้นต้นกาแฟของเกษตรกรอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ธัญญา ถาวรรัตน์. (2548). การพัฒนากาแฟในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนากาแฟเกษตรเขตที่ 7, กรมวิชาการเกษตร.

นวรรตน์ โพธิ์ศรี สวัสดิ์ รั้งสิทธิ์ และ พชรชาติ ศรีบุญเรือง. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการผลิตกาแฟโรบัสต้าของเกษตรกร ตำบลรับร้อ อำเภوتاแซะ จังหวัดชุมพร. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 36(2), 43-52.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

- บุญธรรม จิตตอนันต์. (2544). การติดต่อสื่อสารกับมนุษย์สัมพันธ์ในงานส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 8 ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ และจิตวิทยาสำหรับการเกษตร หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญพา ชูพอม และ ชรินทร์ ศิริจันทร์กุล. (2559). วิจัยกาแฟโรบัสตาเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จ.สตูล. สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.doa.go.th/oard8/wp-content/uploads/2019/08/v6110.pdf>
- บุหลัน กุลวิจิตร. (2560). สื่อบุคคลกับการส่งเสริมการเกษตร 4.0. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(3), 2,440-2,454.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และ บำเพ็ญ เขียวหวาน. (2558). การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกร. วารสารสังคมศาสตร์, 4(2), 43-54.
- ปรเมศร์ อมาตยกุล และ เทวินทร์ โจมทา. (2560). อุดุนิยมวิทยานำรู้เพื่อการเกษตรจังหวัดชุมพร. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาอุดุนิยมวิทยา, กรมอุดุนิยมวิทยา.
- พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์. (2560). แนวคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ใน ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 4). นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ สุรพล เศรษฐบุตร กมล งามสมสุข และ แพรวรินทร์ มหาวรรณ. (2558). การวิจัยการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตและการตลาดกาแฟอาราบิก้าบนพื้นที่สูง. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน).
- วรทีธนันท์ ชุมประเสริฐ นุชนารถ คูประเสริฐ อาทร เขียมเด่นงาม และ อภิษฎา ศรีรัตน. (2563). กาแฟคุณภาพ...ทางออกของเกษตรกรไทย. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2564, จาก <https://bit.ly/3kdquNB>
- วาสนา แก้วใหญ่ (2562) แนวทางการส่งเสริมการผลิตสับปะรดคุณภาพของเกษตรกรในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน).(2564). คลังข้อมูลสารสนเทศระดับภูมิภาค (ภาคใต้) เรื่อง การขยายพันธุ์. <https://www.arda.or.th/kasetinfo/south/coffee/controller/01-05.php>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). สถานการณ์การผลิตกาแฟตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 - 2564. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2564, จาก <http://mis-app.oae.go.th/product/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%9F>
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). การศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมในการผลิตกาแฟโรบัสตา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สุดารินทร์ รอดมณี อารีวรรณ แซ่ตระกูล และ ณัฐพล ขานหมัด. (2558). การศึกษากระบวนการปลูกกาแฟ การแปรรูปกาแฟ และการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มกาแฟถั่วลิสง จังหวัดชุมพร. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.
- เอกราช บุญล้อมรักษ์. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของผู้ปลูกกาแฟในตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.